

Constructie van de Turkse versie van het taalsignaleringsinstrument 'SNEL' (Spraaaktaal Normen Eerste Lijn)

Jenta Sluimers (GGD Amsterdam), Sieneke Goorhuis-Brouwer (Rijksuniversiteit Groningen), S.A. Reijneveld, W.J. Post (Universitair Medisch Centrum Groningen) & F.I.M. Pijpers (GGD Amsterdam)
jsluijmers@ggd.amsterdam.nl

Doelstelling: De constructie van een signaleringsinstrument om taalontwikkelingsstoornissen te detecteren, geschikt voor 2-4 jarige kinderen met een Turkse achtergrond onder de zorg van JGZ, gebaseerd op de constructie van het 'SNEL' instrument. (Dit onderzoek betreft een eerste onderdeel van een promotietraject aan de Rijksuniversiteit Groningen.)

Achtergrond: De JGZ heeft de verplichting om de ontwikkeling van kinderen te monitoren en problemen (waaronder problemen in de taalontwikkeling) te signaleren. Dit gebeurt d.m.v. het Van Wiechen-onderzoek en op basis van observaties en anamnesegegevens. Ook signaleringsinstrumenten voor meertalige kinderen zijn onderzocht, maar een geschikt kort screeningsinstrument voor anders- en meertalige kinderen is niet gevonden. Wel wordt er gewerkt met de Lexiconlijsten (Schlichting e.a.) als men twijfelt aan de moedertaal. Maar voor de interpretatie hiervan is een extra consult nodig. In het TNO rapport zal worden ingegaan op de mogelijkheid instrumenten die op mijlpalen gebaseerd zijn, geschikt te maken voor afname bij anders- en meertalige kinderen.

Er zijn 37.140 inwoners in Amsterdam met een Turks-Nederlandse of Turkse nationaliteit (11.9%). Het Nederlands is voor deze groep inwoners de tweede taal. Bij een groot deel van de kinderen met een Turkse achtergrond wordt thuis Turks gesproken. Het is van belang dat kinderen met (beginnende) taalontwikkelingsproblemen zo vroeg mogelijk worden opgespoord zodat de gevolgen (problemen in de sociaal-emotionele ontwikkeling, opvoedingsproblemen of leerproblemen) voorkomen of beperkt kunnen worden door tijdig de juiste diagnose te stellen en hulp te bieden. Het is bovendien niet correct om kinderen die pas in een later stadium in aanraking zijn gekomen met het Nederlands, te kwalificeren als kinderen met een taalontwikkelingsstoornis, wat nu wel gebeurt.

Recentelijk (2005) is door Dr. M.R. Luinge een kort screeningsinstrument ontwikkeld, 'SNEL' genaamd (Spraaaktaal Normen Eerste Lijn). Dit instrument is geschikt voor afname binnen de JGZ en heeft goede psychometrische eigenschappen die in een relatief kleine onderzoekspopulatie zijn onderzocht. SNEL is gebaseerd op universele mijlpalen in de taalontwikkeling die verzameld zijn op basis van

internationaal literatuuronderzoek. Bij de GGD Amsterdam is een pilot gedraaid op twee consultatiebureaus waarbij de SNEL-vragenlijst volgens een bepaald protocol werd afgenomen door artsen en verpleegkundigen bij ouders van kinderen van 2-4 jaar. De participerende artsen en verpleegkundigen vonden de vragenlijst voor Nederlandstalige kinderen en ouders een geschikt instrument, maar twijfelden over de toepassing hiervan bij meertalige kinderen en kinderen met een niet-Nederlandse taalontwikkeling. SNEL is inmiddels stedelijk geïmplementeerd. Omdat in Amsterdam kinderen met een gezonde moedertaalontwikkeling goed kunnen profiteren van een voorschools aanbod, is het noodzakelijk dat de JGZ het al dan niet goed verlopen van de taalontwikkeling in die moedertaal kan vaststellen. Tijdens deze presentatie zal in het kort de opzet en de status presens van deze studie worden gepresenteerd.